

Nr 125.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; given Stockholms slott den 7 mars 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—9:o hemställt.

GUSTAF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Statsrådet Ericsson anmäler uppkomna frågor om understöd åt efterlevande till i det följande angivna personer och anför därvid följande.

1:o.

Förre portvakten och vaktmästaren vid svenska beskickningen i Paris Eugène Rhône's änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Eugène Rhône, som var fransk medborgare, var född den 20 december 1872 och avled den 26 oktober 1944;

att han den 1 augusti 1905 anställdes såsom portvakt och vaktmästare vid svenska beskickningens i Paris fastighet vid Avenue Marceau, vilken anställning han därefter innehade under mer än 32 år;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Marie Benoit Rhône, född Pacaud, vilken är född den 2 augusti 1887, med vilken han ingått äktenskap år 1923;

att änkefru Rhône under femton år biträtt sin make vid fullgörandet av portvaktssysslan;

samt att hon befinner sig i svåra ekonomiska omständigheter.

Genom beslut av 1938 års riksdag (prop. nr 114 p. 1; bankoutsk. utl. nr 16 p. 2; riksd. skr. nr 113) tillerkändes Eugène Rhône en årlig pension av 1 800 kronor, varå dock dyrtidstillägg ej skulle utgå.

Sändebudet i Paris har i en den 10 april 1946 dagtecknad, till ministern för utrikes ärendena ställd skrivelse gjort framställning om beredande av pension åt änkefru Rhône.

Statskontoret har förklarat sig icke hava något att erinra mot att pension av statsmedel utverkas åt änkefru Rhône samt beträffande pensionsbeloppet anfört, att pensionen syntes skäligen böra fastställas till 600 kronor för år utan rätt för änkefru Rhône att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Även jag finner mig kunna tillstyrka, att änkefru Rhône kommer i åtnjutande av pension, att utgå med det av statskontoret föreslagna beloppet. Pensionen synes böra få av änkefru Rhône åtnjutas räknat från och med den 1 april 1946. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre portvakten och vaktmästaren vid svenska beskickningen i Paris Eugène Rhône's änka Marie Benoit Rhône, född Pacaud, må från och med den 1 april 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor, varå rörliga tilläggsförmåner icke skola utgå.

2:o.

F. d. lektorn vid sjökrigsskolan filosofie doktorn Johan Adolf Bruuns änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bruun var född den 11 augusti 1865 och avled den 4 mars 1946;

att han efter olika förordnanden såsom vikarierande adjunkt, extra lärare och extra ordinarie lektor vid Norra latinläroverket i Stockholm den 20 april 1901 utnämndes till ordinarie lektor vid sjökrigsskolan;

att han vid omorganisation av sjökrigsskolan, varvid den av honom innehavda lektorsbefattningen indrogs, från och med höstterminen 1913 överför-

des till indragningsstat, å vilken han kvarstod till fyllda 65 år, då han tillträdde pension;

att han, sedan han blivit överförd till indragningsstat, på grund av sjukdom icke kunnat ägna sig åt lärarverksamhet;

att han vid sin död efterlämnade änkan Anastasia Bruun, född Preisinger, vilken är född den 16 juni 1876, samt en vuxen dotter;

att makarnas äktenskap ingicks den 23 december 1901;

att bouppteckningen efter Bruun utvisade en behållning av 734 kronor;

att änkefru Bruun på grund av ålder och sjukdom är oförmögen att försörja sig genom eget arbete;

samt att hon är i avsaknad av tillgångar och icke kan påräkna nödigt bidrag till sitt uppehälle av dottern, vilken är gift och icke äger egen inkomst.

Änkefru Bruun är icke berättigad till familjepension efter sin avlidne man. Denne hade enligt 1907 års reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa ägt ingå såsom delägare i denna kassa med ingången av år 1908 men begagnade sig icke av denna möjlighet. Därest han ingått i kassan skulle han hava haft att i retroaktivavgifter erlægga sammanlagt 2 976 kronor, att fördelas på två år, och änkefru Bruun skulle, om han vunnit delaktighet i kassan, hava kommit i åtnjutande av en pension, som med inräknande av före den 1 juli 1946 ifrågakommande förhöjningar, förutom dyrtidstillägg, skulle hava uppgått till 1 692 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har änkefru Bruun anhållit om pension av statsmedel.

Statskontoret har — under erinran att riksdagen i åtskilliga tidigare fall beviljat pension åt änkor efter ordinarie befattningshavare, som på grund av inträdd ålder endast mot erläggande av betungande retroaktivavgifter kunnat vinna delaktighet i vederbörande änke- och pupillkassa — förklarat sig icke vilja motsätta sig, att pension utverkades åt änkefru Bruun. Vad beträffade pensionens storlek funne sig statskontoret böra föreslå ett belopp av 900 kronor för år jämte därå belöpande dyrtidstillägg, vilket motsvarade något mer än hälften av det nyss omförmälda pensionsbelopp, som skulle hava tillkommit änkefru Bruun, om hon författningsenligt varit berättigad till pension.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter förordar jag, att förslag förelägges riksdagen om pension åt änkefru Bruun. Pensionen synes mig böra utgå från och med månaden näst efter maunens död eller alltså från och med den 1 april 1946 och bestämmas i enlighet med statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. lektorn vid sjökrigsskolan filosofie doktorn Johan Adolf Bruuns änka Anastasia Bruun, född Preisinger, må från och med den 1 april 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära eu årlig pension av 900 kronor.

3:o.

F. d. provinsialläkaren Ernst Erik August Haglunds änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Haglund var född den 15 mars 1866 och avled den 6 augusti 1946;

att han innehade anställning såsom extra provinsialläkare i Aspa distrikt 28 april 1916—3 september 1920 och i Ramsbergs distrikt 1 oktober 1920—31 maj 1925 samt därefter tjänstgjorde såsom t. f. provinsialläkare i det nybildade Ramsbergs distrikt 1 juni 1925—17 juni 1926 och såsom ordinarie provinsialläkare i samma distrikt 18 juni 1926—31 mars 1928, vilken sistnämnda dag han av Kungl. Maj:t erhöll avsked från tjänsten;

att han vid sin död efterlämnade änkan Svea Lilly Emilia Haglund, född Andersson, vilken är född den 6 augusti 1881, ävensom tre vuxna barn, därav en son, som är jägmästare och tjänsteman i svenska jägarförbundet, samt en gift och en ogift dotter, den sistnämnda kontorsanställd i Stockholm;

att intet av barnen kan i nämnvärd utsträckning bidra till moderns försörjning;

samt att änkefru Haglund icke äger andra tillgångar än en årlig ränteavkastning å omkring 350 kronor från ett genom arv bekommet bundet kapital.

Mannen Haglund, som i avseende å tjänstetidens längd icke uppfyllde föreskrivna villkor för erhållande av författningsenlig pension, berättigades genom beslut av 1928 års riksdag (prop. nr 78 p. 4; bankoutsk. utl. nr 30 p. 58; riksd. skr. nr 352 p. 42) att efter avgången ur tjänst uppbära en årlig pension av 3 000 kronor.

Änkefru Haglund är författningsenligt icke berättigad till änkepension, när mannen vid utnämningen till ordinarie provinsialläkare redan uppnått 60 års ålder och i anledning därav icke kunde vinna inträde i civilstatens änke- och pupillkassa.

Hos Kungl. Maj:t har änkefru Haglund anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Medicinalstyrelsen har tillstyrkt, att pension med skäligt belopp tillerkännes sökanden.

Statskontoret har anfört, att ämbetsverket i betraktande av att sökandens avlidne make genom beslut av 1928 års riksdag tillförsäkrats en årlig pension icke ville motsätta sig, att pension i enahanda ordning bereddades sökanden. Pensionsbeloppet syntes i enlighet med av riksdagen tillämpade beräkningsgrunder och med hänsyn tagen jämväl till kungörelsen den 21 juni 1946 (nr 575) angående omreglerad familjepension böra bestämmas till ett årligt belopp av 858 kronor.

Även jag finner mig kunna förorda, att änkefru Haglund får komma i åtnjutande av pension av statsmedel, att utgå från och med månaden näst

efter mannens död. Beloppet av pensionen synes i överensstämmelse med statskontorets förslag böra bestämmas till 858 kronor, varå utgå rörligt tilllägg och kristillägg. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgifva,

att f. d. provinsiälläkaren Ernst Erik August Haglunds änka Svea Lilly Emilia Haglund, född Andersson, må från och med den 1 september 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 858 kronor.

4:o.

Förre extra ordinarie tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten Carl Johan Lindells änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindell var född den 10 september 1871 och avled den 18 mars 1946;

att han var stamanställd vid Wendes artilleriregemente under tiden 1 november 1890—31 oktober 1895;

att han under tiden 28 oktober 1917—15 januari 1918 tillfälligt tjänstgjorde hos försäkringsinspektionen;

att han från och med den 13 maj 1918 till och med den 30 september 1936 innehade anställning såsom extra ordinarie tjänsteman med heltidstjänstgöring hos riksförsäkringsanstalten;

att han i sistnämnda egenskap sedan den 1 juli 1925 var hänförd till 14 lönegraden och senast åtnjöt avlöning enligt 16 löneklassen;

att han från och med den 1 oktober 1936 uppbär avkortad pension enligt civila tjänstepensionsreglementet med ett belopp av 2 100 kronor för år, vilken pension beräknats efter en tjänstetid av 24 år;

att Lindell vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Olga Emilia Henrietta Lindell, född Söderström, vilken är född den 21 november 1879, samt en fosterdotter;

att makarnas äktenskap ingicks den 3 december 1921;

att bouppteckningen efter Lindell utvisade en behållning av 8 205 kronor; samt att änkefru Lindell därutöver icke äger några tillgångar.

I en den 6 maj 1946 dagtecknad skrift har änkefru Lindell hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Riksförsäkringsanstalten har tillstyrkt utverkande av pension åt änkefru Lindell och därvid anfört, bland annat, följande:

Då Lindell vid sin avgång icke innehade befattning å ordinarie stat, är hans änka enligt då gällande bestämmelser icke berättigad till pension. Först genom allmänna familjepensionsreglementet den 16 oktober 1936 tillförsäkrades efterlevande efter extra ordinarie tjänstemän sådan rätt. Emellertid synas starka skäl tala för att änkan, som eljest synes komma i stora svårigheter för sitt uppehälle, bör erhålla ett årligt understöd av statsmedel.

Riksförsäkringsanstalten tillåter sig erinra om att riksdagen i tidigare fall medgivit pension åt änkor efter icke-ordinarie befattningshavare hos anstal-

ten. Sålunda beviljade 1928 års riksdag änkan efter tjänstförrättande sekreteraren, notarien å extra stat A. E. Nordgren pension med 720 kronor om året (prop. nr 78; bankoutsk. utl. nr 32 p. 37; riksd. skr. nr 354, p. 31), 1931 års riksdag änkan efter extra ordinarie tjänstemannen G. H. Lindstén pension med 444 kronor om året (prop. nr 177 p. 2; bankoutsk. utl. nr 29, p. 6; riksd. skr. nr 204, p. 4) och 1937 års riksdag änkan efter tillförordnade aktuarien Oscar Gillis Tryon Aspegren pension med 804 kronor om året samt änkan efter förre extra ordinarie tjänstemannen David Verner Gerlofsson pension med 600 kronor om året (prop. nr 241 p. 5 och 6; bankoutsk. utl. nr 36 p. 6 och 7; riksd. skr. nr 179).

Jämväl *statskontoret* har förordnat, att pension beredes änkefru Lindell, samt föreslagit, att pensionsbeloppet måtte bestämmas till 600 kronor för år jämte dyrtidstillägg och kristillägg.

Det synes även mig skäligt, att pension tillerkännes änkefru Lindell. Pensionen synes böra utgå räknat från och med den 1 april 1946 och bestämmas till belopp, som föreslagits av statskontoret. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre extra ordinarie tjänstemannen hos riks försäkringsanstalten Carl Johan Lindells änka Olga Emilia Henrietta Lindell, född Söderström, må från och med den 1 april 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

5:o.

Vägingenjörssassistenten Karl Anton Gunnar Krouthéns änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Krouthén var född den 22 oktober 1898 och avled den 22 januari 1936;

att han år 1924 avlade fullständig examen i väg- och vattenbyggnadsfacket vid högre teknisk läroanstalt i Strelitz i Tyskland;

att han var anställd såsom ingenjörselev vid statens järnvägsbyggnader under tiden 17 juni—31 juli 1918 och 9 april—20 september 1919 samt vid Motala kraftverksbyggnad under tiden 1 oktober 1920—3 september 1921;

att han innehade anställning såsom vägmästare i Gullbergs härad under tiden 1 april 1927—31 juli 1930;

att han var förordnad såsom vägingenjörssassistent i Skaraborgs län från och med den 26 september 1930 intill sin död och att han därunder vissa tider innehade förordnande såsom vägingenjör;

att han såsom vägingenjörssassistent senast åtnjöt arvode, motsvarande 15 löneklassen i den i kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 397) intagna löneplanen för extra befattningshavare, samt att för honom i övrigt i tillämpliga delar gällde föreskrifterna för extra befattningshavare;

att han vid sin död efterlämnade änkan Margarete (Grete) Johanna Fredrike Krouthén, född Kammann, vilken är född den 6 september 1901, samt två minderåriga barn, Gunilla Margareta Vilhelmina Amalia, född den 4 januari 1925, och Bernhard Herman Gunnarsson, född den 15 februari 1928;

att bouppteckningen efter Krouthén utvisade en brist av omkring 2 400 kronor, men att Krouthén efterlämnade en livförsäkring å 2 000 kronor, till vilken änkefru Krouthén och barnen insatts såsom förmånstagare;

samt att änkefru Krouthéns arbetsförmåga enligt ett den 19 juni 1946 utfärdat läkarintyg på grund av sjukdom (blodtrycksförhöjning jämte nervklenhet) är varaktigt nedsatt till en tredjedel eller mindre av den för fullt arbetsför person normala arbetsförmågan.

Genom beslut av 1937 års riksdag (prop. nr 241 p. 7; bankoutsk. utl. nr 36 p. 8; riksd. skr. nr 179) tillerkändes ett vart av makarna Krouthéns minderåriga barn uppfostringsbidrag till ett belopp av 384 kronor, att utgå från och med den 1 februari 1936 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet komme att uppnå 18 års ålder. Uppfostringsbidragen hava således numera upphört att utgå.

I en till Kungl. Maj:t ställd den 19 juni 1946 dagtecknad skrift har änkefru Krouthén anhållit om pension av statsmedel. Till stöd för framställningen har änkefru Krouthén anfört bland annat, att hon på grund av sjukdom vore för framtiden oförmögen till förvärvsarbete samt att hon icke kunde påräkna någon ekonomisk hjälp av sina barn.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i avgivet utlåtande meddelat, att den av Krouthén innehavda befattningen från och med budgetåret 1936/37 hänförs till lönegrad 18 för extra befattningshavare, att befattningen därefter från och med budgetåret 1937/38 omändrats till biträdande vägingenjörstjänst med placering i lönegrad 22 för extra ordinarie befattningshavare samt att det vore ställt utom allt tvivel, att Krouthén, som i sin statstjänst gjort sig förtjänt av de allra bästa vitsord, kunnat påräkna befordran i enlighet med vad nyss angivits. Med hänsyn till vad sålunda anförts och med beaktande av föreliggande enligt styrelsens mening mycket ömmande omständigheter syntes det styrelsen skäligt, att änkefru Krouthén komme i åtnjutande av pension.

Statskontoret har förklarat sig icke vilja motsätta sig, att årligt understöd av statsmedel bereddés änkefru Krouthén. I fråga om understödets storlek har statskontoret anfört, att understödet, som av ämbetsverket förutsattes böra utgå från och med viss tidpunkt efter den 30 juni 1946, skäligen syntes böra bestämmas till 990 kronor för år, motsvarande tidigare i liknande fall beviljat understödsbelopp av 600 kronor, omräknat enligt kungörelserna nr 508/1939 och 575/1946. Å understödet syntes böra utgå rörligt tillägg och kristillägg.

I likhet med ämbetsverken anser jag skäligt, att pension av statsmedel beredes änkefru Krouthén. Pensionen synes böra utgå räknat från och med

den 1 juli 1946 samt i enlighet med statskontorets förslag bestämmas till 990 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vägingenjörassistenten Karl Anton Gunnar Krouthéns änka Margarete (Grete) Johanna Fredrike Krouthén, född Kammann, må från och med den 1 juli 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 990 kronor.

6:o.

Förre skådespelaren vid dramatiska teatern Carl Gabriel Alws änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Alw var född den 25 december 1889 och avled den 9 november 1946;

att han under tiden 1 juli 1925—30 juni 1943 innehade helårsanställning såsom skådespelare vid dramatiska teatern med en genomsnittsavlöning av 12 000 kronor under de fem senaste anställningsåren;

att han under fem år tillika innehade uppdrag såsom lärare vid teaterns elevskola, för vilket uppdrag ersättningen i avrundade tal uppgick till respektive 3 700, 1 700, 850, 400 och 700 kronor;

att Alw sedan år 1938 led av lungtuberkulos, för vilken sjukdom — som även utgjorde orsaken till hans död — han under fyra olika perioder vårdades på sanatorium;

att Alw på egen begäran lämnade sin anställning vid dramatiska teatern;

att han vid sitt frånfalle efterlämnade änkan Eva Charlotta Alw, född Scholander, vilken är född den 8 december 1894, samt två söner, av vilka den ene uppnått myndig ålder och den andre är född den 3 oktober 1926;

att bouppteckningen utvisar en brist å 7 500 kronor men tillika upptager änkan tillhörig enskild egendom, bestående av lösören, till ett värde av omkring 14 800 kronor samt 4 livförsäkringar å envar 5 000 kronor, till vilka den avlidnes hustru insatts såsom förmånstagare, och en livförsäkring å 3 000 kronor, till vilken den avlidnes hustru och barn insatts såsom förmånstagare.

Beträffande Alws pensionsförhållanden vid dramatiska teatern inhämtas av utredningen i ärendet följande.

Alw var sedan den 1 juli 1926 delägare i de kungl. teatrarnas pensionsinrättning. Enligt stadgarna för denna pensionsinrättning, vilken icke omfattade familjepensionering, inträdde för Alw rätt till ålderspension efter uppnådd ålder av 58 år, oavsett att han den 30 juni 1943 lämnade anställningen vid dramatiska teatern. Från och med den 1 januari 1943 övertog statens pensionsanstalt nyssnämnda pensionsinrättnings tillgångar och förbindelser. I

samband härmed intogos i reglementet för statens pensionsanstalt nya pensionsbestämmelser för dramatiska teaterns personal, innefattande även rätt till familjepension. Rätt till ålderspension enligt de nya bestämmelserna inträder för manlig skådespelare vid utgången av det spelår, varunder befattningshavaren uppnår 60 års ålder, men förutsätter — därest icke vederbörande efter särskild prövning berättigas till förtids- eller sjukpension — kvarstående i tjänst till pensionsålderns inträde. Liksom övriga redan anställda skådespelare ägde Alw att välja mellan att bibehållas vid sina rättigheter och skyldigheter enligt den dittillsvarande pensionsinrättningens stadgar eller att övergå till de nya bestämmelserna enligt reglementet för statens pensionsanstalt. Alw valde förstnämnda alternativ, varom han ingav anmälan till pensionsanstalten. I anledning härav är änkefru Alw författningsenligt icke berättigad till pension. Därest Alw däremot övergått å de nya bestämmelserna men likväl — såsom i verkligheten skett — lämnat sin anställning den 30 juni 1943, skulle hans änka hava blivit berättigad till avkortad pension enligt reglementet för statens pensionsanstalt med omkring 1 200 kronor jämte dyrtidstillägg och kristillägg. Om Alw befunnits vid avgången berättigad till sjukpension, skulle änkepensionen i stället hava uppgått till omkring 1 580 kronor.

Änkefru Alw har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension och därvid anfört bland annat, att anledningen till att hennes make lämnat sin anställning vid dramatiska teatern varit den, att han ansett sig icke orka med arbetet därstädes. Å andra sidan hade han hoppats att efter avgången från dramatiska teatern kunna under för hälsan mindre påfrestande förhållanden bereda sig inkomster genom filmning, tillfälliga teaterengagemang och lektioner åt teaterlever. Genom kvarstående å den gamla pensionsinrättningens stadgar möjliggjordes dylik övergång till mera fri verksamhet utan att han ginge miste om rätten till ålderspension vid 58 års ålder.

Dramatiska teaterns styrelse har med framhållande av Alws framstående konstnärsskap livligt tillstyrkt utverkande av pension åt änkefru Alw.

Statens pensionsanstalt har ifrågasatt beredande åt änkefru Alw av pension till ett belopp av 1 428 kronor för år jämte rörligt tillägg och därvid anfört, bland annat, följande.

Med hänsyn till vad sökanden anfört rörande Alws sjukdom m. m. kan det måhända anses sannolikt, att Alw vid anmälan av sin önskan att bibehållas vid sina rättigheter och skyldigheter enligt pensionsinrättningens stadgar icke kunnat rätt bedöma sina utsikter till fortsatt verksamhet och därmed även konsekvenserna i pensionshänseende av sitt därvid gjorda ståndpunkttagande. På grund härav och med hänsyn till hans efterlevandes relativt svaga ekonomiska ställning synas vissa billighetsskäl tala för att staten medverkar till att på skäligt sätt tillrättalägga förhållandena. I betraktande av dessa omständigheter och då Alw själv icke tillträtt någon pension finner sig pensionsanstalten icke böra motsätta sig, att förslag framlägges för riksdagen om beviljande av pension åt sökanden. I fråga om pensionens belopp får pensionsanstalten föreslå, att detsamma bestämmes till 1 428 kronor jämte rör-

ligt tillägg och kristillägg, varvid pensionsförmånerna skulle komma att ungefärligen motsvara vad som skulle tillkommit sökanden enligt reglementet för pensionsanstalten.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anfört, att det förefölle statskontoret i viss mån tveksamt, om tillräckliga skäl förelåge för att staten i nu förevarande fall skulle träda emellan. Med hänsyn emellertid till de särskilda omständigheter, till vilka statens pensionsanstalt hänvisat i sitt utlåtande, ansåge sig ämbetsverket dock icke böra motsätta sig pensionsanstaltens förslag.

Även jag finner mig — dock icke utan tvekan — böra förorda, att förslag förelägges riksdagen om pension åt änkefru Alw. Pensionsanstaltens förslag i fråga om avvägningen av pensionsbeloppet har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre skådespelaren vid dramatiska teatern Carl Gabriel Alws änka Eva Charlotta Alw, född Scholander, må från och med den 1 december 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 428 kronor.

7:o.

Förre korsångaren vid kungl. teatern Einar Forsbergs änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Forsberg var född den 30 oktober 1888 och avled den 3 oktober 1946;

att han från och med den 1 juli 1939 erhållit pension från de kungl. teatrarnas pensionsinrättning med 2 420 kronor för år, beräknad efter en anställningstid av 22 år;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Elsa Klara Charlotta, född Lennstrand, vilken är född den 11 april 1895, samt en vuxen son, vilken är tjänsteman å en resebyrå, och en vuxen dotter, vilken är kontorsanställd;

att barnen icke i nämnvärd omfattning kunna bidra till moderns uppehälle;

att bouppteckningen efter Forsberg utvisade en behållning av omkring 800 kronor;

samt att änkefru Forsbergs arbetsförmåga enligt företett läkarintyg på grund av sjukdom är för all framtid starkt nedsatt.

Hos Kungl. Maj:t har änkefru Forsberg hemställt att komma i åtnjutande av pension.

Statens pensionsanstalt har tillstyrkt beredande av pension åt sökanden samt därvid anfört, bland annat, följande:

De kungl. teatrarnas pensionsinrättning, vilken från och med den 1 januari 1943 övertagits av statens pensionsanstalt, avsåg endast beredande av tjänstepension. Med anledning av förslag av teaterpensionsutredningen i fråga

om familjepension för efterlevande till pensionstagare från teaterpensionskassorna uttalade vederbörande departementschef (prop. nr 34/1943, s. 31), att uppkommande sådana spörsmål borde prövas i samma ordning som eljest förekommande frågor om beviljande av pension eller understöd vid sidan av gällande bestämmelser.

De krav, vilka härvid i fråga om pension åt änka efter anställningshavare i statens tjänst i allmänhet tillämpas beträffande anställningstidens längd, änkans ålder, arbetsförmåga och ekonomiska förhållanden m. m., synas i förevarande fall vara uppfyllda.

Med hänsyn härtill får pensionsanstalten tillstyrka, att förslag framlägges för riksdagen om beviljande av pension åt sökanden. I fråga om pensionsbeloppet får pensionsanstalten — med beaktande av tidigare riksdagsbeslut om familjepensioner samt den reglering av dessa pensioner, som ifrågakommit genom tillämpning av kungörelsen den 21 juni 1946, nr 575 — föreslå, att detsamma bestämmes till 858 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg.

Även *statskontoret* har tillstyrkt pension åt änkefru Forsberg. Ämbetsverket har därvid erinrat, att det belopp, som riksdagen brukat medgiva i med förevarande likartade fall, före den 1 juli 1946 utgjort 600 kronor för år, vilken pension, omräknad enligt kungörelserna den 22 juni 1939, nr 508, och den 21 juni 1946, nr 575, nu utgår med 990 kronor. I betraktande härav har statskontoret för sin del föreslagit, att pensionen åt änkefru Forsberg bestämmes till sistnämnda belopp förutom rörligt tillägg och kristillägg.

I likhet med ämbetsverken finner jag skäligt, att pension beredes änkefru Forsberg. I fråga om storleken av pensionen ansluter jag mig till statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre korsångaren vid kungl. teatern Einar Forsbergs änka Elsa Klara Charlotta Forsberg, född Lennstrand, må från och med den 1 november 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 990 kronor.

8:o.

Förre skräddaren vid kungl. teatern Erik Magnus Lindblads änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindblad var född den 31 januari 1875 och avled den 9 april 1946;

att han under tiden 16 september 1895—30 juni 1942 var anställd såsom skräddare vid kungl. teatern;

att han vid avgången erhöll pension från kungl. teaterns (operans) arbetares pensionskassa med ett belopp av 1 140 kronor för år;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Eufrosyne Amalia Lindblad, född Johansson, vilken är född den 14 september 1877, samt tre vuxna barn, därav två söner och en dotter;

att barnen sakna förmåga att bidra till moderns uppehälle;
 samt att änkefru Lindblad icke äger andra tillgångar än delägarskap till en tredjedel i en fastighet, taxerad till 5 000 kronor.

Hos Kungl. Maj:t hava änkefru Lindblads barn hemställt om utverkande av pension åt modern.

Statens pensionsanstalt har tillstyrkt pension åt änkefru Lindblad med ett belopp av 630 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg samt därvid anfört, bland annat, följande:

Kungl. teaterns (operans) arbetares pensionskassa, vilken från och med den 1 januari 1943 övertagits av statens pensionsanstalt, avsåg endast beredande av tjänstepension. Med anledning av förslag av teaterpensionsutredningen i fråga om familjepension för efterlevande till pensionstagare från teaterpensionskassorna uttalade vederbörande departementschef (prop. nr 34/1943, s. 31), att uppkommande sådana spörsmål borde prövas i samma ordning som eljest förekommande frågor om beviljande av pension eller understöd vid sidan av gällande bestämmelser.

De krav, vilka härvid i fråga om pensioner åt änka efter anställningshavare i statens tjänst i allmänhet uppställas beträffande anställningstidens längd, änkans ålder och ekonomiska förhållanden m. m., synas i förevarande fall vara uppfyllda.

I likhet med statens pensionsanstalt förordar jag, att pension beredes änkefru Lindblad. Då pensionen synes böra få av änkefru Lindblad åtnjutas räknat från och med månaden näst efter den, varunder mannen avlidit, eller sålunda från och med den 1 maj 1946, bör pensionens belopp beräknas enligt före den 1 juli 1946 tillämpade grunder. I enlighet härmed torde pensionsbeloppet böra bestämmas till 384 kronor jämte dyrtidstillägg och kristillägg. Vid omräkning från och med den 1 juli 1946 enligt kungörelsen den 21 juni 1946 (nr 575) angående omreglerad familjepension kommer pensionen att utgå med det av statens pensionsanstalt föreslagna beloppet, 630 kronor jämte rörligt tillägg och kristillägg.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre skraddaren vid kungl. teatern Erik Magnus Lindblads änka Eufrosyne Amalia Lindblad, född Johansson, må från och med den 1 maj 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor.

9:o.

Avlidne förre överpostiljonen Karl Axel Knut Bergvalls frånskilda hustru.
 Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bergvall var född den 1 september 1874 och avled den 18 juli 1945;

att han konstituerades till ordinarie vaktbetjänt från och med den 1 januari 1903, till förste postvaktmästare från och med den 1 januari 1913

och till överpostiljon (10:e lönegraden) från och med den 1 september 1932 samt att han erhöll avsked ur postverkets tjänst från och med den 1 oktober 1938 med rätt till hel ålderspension enligt bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934;

att Bergvall den 5 november 1904 ingick äktenskap med Hilda Maria Charlotta Jansson, född den 7 juni 1876;

att äktenskapet, som var barnlöst, upplöstes genom äktenskapsskillnad den 12 juni 1945;

att domstolen i skillnadsmålet icke utdömt underhållsbidrag eller förordnat, att den frånskilda maken skulle vara berättigad till familjepension efter mannen;

att mannen Bergvall i egenskap av ordinarie befattningshavare vid postverket var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa under tiden 1 januari 1903—30 juni 1937 samt underkastad bestämmelserna i allmänna familjepensionsreglementet den 16 oktober 1936 från och med den 1 juli 1937;

att fru Bergvall enligt läkarintyg är på grund av sjukdom med största sannolikhet för all framtid oförmögen till arbete;

samt att hon är medellös och saknar närmare anförvanter, som kunna bidra till hennes uppehälle.

Hos Kungl. Maj:t har fru Bergvall i en den 19 augusti 1946 dagtecknad skrift anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Generalpoststyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt fru Bergvall och därvid anfört bland annat följande:

Att domstolen i skillnadsmålet icke förordnat, att den frånskilda maken skall vara berättigad till familjepension, torde, enligt vad *generalpoststyrelsen* inhämtat, få tillskrivas den omständigheten, att fru Bergvalls juridiska ombud helt förbisett att tillvarata hennes intresse i familjepensionshänseende. Fru Bergvall är sålunda författningsenligt icke berättigad att erhålla familjepension efter sin framlidne make. Grundbeloppet av den familjepension, som hade kunnat utgå efter denne, utgör enligt 1936 års allmänna familjepensionsreglemente 1 080 kronor (= familjepensionsunderlaget i 10:e lönegraden). Enligt bestämmelserna i kungörelsen den 21 juni 1946 (nr 575) angående omreglerad familjepension skall emellertid familjepension, som enligt sagda reglemente grundats i befattning i 10:e lönegraden under de förutsättningar, som här föreligga, från och med den 1 juli 1946 utbytas mot omreglerad familjepension till ett belopp av 1 188 kronor.

Generalpoststyrelsen har sig bekant, att fullmäktige för civilstatens änke- och pupillkassa på sin tid i en del ömmande fall medgivit frånskild hustru rätt till pension efter delägare i kassan. De av fullmäktige sålunda fattade besluten godkändes av Kungl. Maj:t. Efter statsverkets övertagande av nämnda kassa har ock Kungl. Maj:t den 19 maj 1939 i enlighet med riksdagens beslut förordnat, att en frånskild hustru till avliden delägare i civilstatens änke- och pupillkassa finge uppbära pension. Även i detta fall förelågo förhållanden av sådan ömmande natur, att anledning syntes föreligga för antagandet, att, därest kassan icke övertagits av statsverket, kassans fullmäktige skulle hava beviljat pension.

Med hänsyn till de särskilt ömmande omständigheter, som i föreliggande fall tydligen äro för handen, får generalpoststyrelsen tillstyrka, att sökanden medgives rätt till familjepension efter sin fränskilde make.

Statskontoret har på av generalpoststyrelsen anförda skäl förordnat, att förslag framläggas för riksdagen om beredande av pension åt sökanden, och har statskontoret ansett pensionen böra bestämmas att utgå med samma belopp, som skulle hava tillkommit sökanden, därest domstolen i skilsmässoutslaget tillförsäkrat henne pensionsrätt.

Med hänsyn till föreliggande förhållanden anser jag mig böra förorda, att fru Bergvall, räknat från och med den 1 juli 1946, får komma i åtnjutande av pension med samma belopp, som skulle hava tillkommit henne, om pensionsrätt tillerkänts henne i skilsmässomålet, eller 1 188 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att avlidne förre överpostiljonen Karl Axel Knut Bergvalls fränskilda hustru Hilda Maria Charlotta Bergvall, född Jansson, må från och med den 1 juli 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir ogift, uppbära en årlig pension av 1 188 kronor, att utgå av postmedel.

Vad föredraganden under punkterna 1:o—9:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Karl-Ingmar Edstrand.